

O poštovně v Želízech

Spojení Želíz s poštovním úřadem v Liběchově obstarával do zřízení poštovny v obci denně docházející posel¹⁾. Poštovny (německy "Postablage") byly na území Rakouska-Uherska zřízeny dnem 21. dubna 1900 Úředním věstníkem "Post- und Telegraphen-Verordnungsblatt Nr. 35". V roce 1929 pak Ministerstvo pošt a telegrafů Československé republiky vydalo „Služební poučení pro poštovny“, jehož předlohou byl výnos z dob Rakouska-Uherska, samozřejmě s nějakými změnami.

Zprvu (do roku 1913) byly poštovny povahy pouze sezónní a to zejména v rekreačních a výletních oblastech. Želízy mezi taková místa zjevně patřily. V roce 1888 uvádí Bernau¹⁾ o Želízech, že "Cestovní ruch je významný, protože se zde několik let nachází 50 letních hostů".

Poštovny poskytovaly nejnútnejší druhy poštovních služeb²⁾. Vedení obstarával poštovní, který doručoval zásilky v obvodu poštovny a který podléhal nadřízenému poštovnímu úřadu (v případě Želíz to byla pošta Liběchov). Šlo o čestnou funkci, za jejíž výkon dostával poštovní malou sjednanou odměnu. Vedoucí poštovny byl obyvatel obce v níž poštovna působila, který se o funkci přihlásil a byl doporučen místními orgány. Musel to být člověk bezúhonný (byl povinen zachovávat listovní tajemství), s dobrou pověstí a musel být k dispozici kratší dobu před příjezdem a po odjezdu poštovního spoje.

Takovým člověkem byl v obci Schelesen obchodník Alois Schöbel, který měl koloniál v č.p.47 naproti dnešnímu Místnímu úřadu. Podle pravidel mohl do aktivit poštovny zapojit i svou rodinu. Byl to člověk zřejmě velmi činný. Mimo provozování obchodu, poštovny a spořitelny také ve svém nakladatelství vydával pohlednice Želíz. V rámci služeb poštovny spravoval i telefonní hovornu. V jeho domě byla zřízena poštovna dnem 16. 7. 1910.

Povinnou výbavou poštovny byla cedule s nápisem „Poštovna-Postablage“, poštovní schránka, zamykatelná brašna pro přepravu poštovních zásilek a razítko s názvem poštovny.

Úřední záznam o zřízení a vybavení poštovny

Postablage	Zuständiges Postamt	Polit. Bezirk	Bewilligung	Activierung
Schelesen	Libechov	Bohda	16.10.1910	16.10.1910

Stempel-Ausfertigung	Auflassung	Postverbindung	Ent-lahnung	Boten-pauschale	Bestellbezirk	Anmerkung
1910. 10. 16		Libechov - Libechov - Písecko	-0.00			

Razítka poštovny se umísťovala mimo poštovní známku s výjimkou zásilek v obvodu nadřízené pošty a jsou doložena celkem tři. Jedno německé z doby Rakousko-Uherska a dvě dvojjazyčná, první používané od 08.1910-08.1921, druhé 05.1922-07.1923, a třetí 1924-08.1938.

Razítko na pohlednici z r. 1912 .
Platné 08.1910-08.1921

Razítko na pohlednici z roku 1935.
Platné 1924-08.1938

Razítko platné 05.1922-07.1923

1908. Dům A.Schöbela ještě bez
poštovní schránky

Omnibus L&K vzor 1907 nasazený v Praze na vůbec
první autobusovou linku v českých zemích

Od 13.5.1908 provozovaly pošty autobusové spojení mezi Liběchovem a Dubou a dá se předpokládat, že zásilky byly patrně již v době zřízení poštovny přepravovány do Liběchova prostřednictvím tohoto spoje, který zastavoval před poštovnou. Vozidlo pošty byl zřejmě omnibus fy L&K podobný tomu, který začal jezdit jako první v Praze zhruba ve stejné době.

Dubá 1914.
Cestující nastupují do poštovního omnibusu

Chudolazy 1925.
Zastávka omnibusu u Červených vrat

Někdy koncem I. světové války a během následujícího převratu v letech 1917-1920 došlo k uzavření poštovny a její činnost pak byla obnovena 16.5.1920 ⁴⁾.

Tak, jak rostl zájem rekreantů a tedy i objem pošty, tak také rostl počet vydavatelů pohlednic Želíz. Z období konce XIX. stol. až po rok 1938 se zachovaly pohlednice vydané nakladatelstvem "J.M.Pursch, Dauba", "S.Teweles, Leitmeritz", "Gabriel Jilowsky, Liboch" (v německé verzi) resp. "G.Jílovský, Liběchov" (v české mutaci), "Oskar Heller, Schelesen", "Lad. Hokeš, Mělník" resp. "L.H.M.-Mělník", "Josef Dornaus, Schelesen-Želízy", "Robert Göttl, Leitmeritz". Nakladatele uvádím tak, jak jsou uvedeni na pohlednicích.

Koloniál A.Schöbela se schránkou mezi okny

Nedatované snímky.

Před obchodem sedí dáma se slunečníkem
a krabicí na klobouk. Asi čeká na autobus.
Podle reklamy fy "Rupa" to musí být po 1.
světové válce

Činnost poštovny zřejmě skončila po okupaci v roce 1938. Po Aloisovy Schöbelovi krátce převzala vedení poštovny jeho manželka Aloisie. Po válce činnost poštovny nebyla obnovena a byla již jen formálně zrušena k 15.4.1947⁴⁾. Dodnes nám na památku zůstalo na zdi čp. 47 kotevní železo schránky.

1936. Slečny Madi Ippsenová a Käthe Adlerová před poštovnou v Želízech

2018. Č.p. 47 – na zdi domu zůstalo železo pro ukotvení poštovní stránky. Okolní terén „povyrostl“ o cca 40 cm a dlažba je zřejmě skryta pod nánosem

V těchto pionýrských časech pošty ani nebylo nutné znát číslo popisné domu

J.Nekvasil, 2018

- 1) Bernau Friedrich: Der Politische Bezirk Dauba, vyd. Verlag des Dauba-Wegstädtler Bezirks - Lehrer Vereines, Dauba 1888
- 2) Švarc František: Československá filatelie Praga 88, vyd. Rapid Praha, 1988
- 3) Kinský Bohumil: Dubské Švýcarsko, vydáno vlastním nákladem v České Lípě, 1936
- 4) Gebauer Petr: soukromé sdělení
- 5) Kramář Jan, Poštovní muzeum: soukromé sdělení

2018. Č.p. 47 Za pozornost také stojí změna na domě a před ním.
